

แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

The Guidelines for Academic Administration in Crisis of the Schools under Ang Thong Primary Educational Service Area Office.

กฤตวีร์วัจน์ ฐูประสม¹ และชัยยศ เดชสุระ²
Krittaweewat Tupprasom¹ and Chaiyos Dechsura²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 2) เพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถามสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤต ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพการบริหารงานสูงสุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา พบว่า 3.1) ควรมีการประชุมวางแผนและทำความเข้าใจนโยบายการเปิดสถานศึกษาในภาวะวิกฤตของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 3.2) ควรส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาสภาพของผู้เรียนรายบุคคลและติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในภาวะวิกฤต 3.3) ควรวิเคราะห์ผลของข้อมูลและนำผลที่ได้ไปวางแผนในการจัดการเรียนรู้ 3.4) ควรจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและมีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤต 3.5) ควรส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต 3.6) ควรปรับเปลี่ยนการวัดผล ประเมินผล

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Program of Educational Administration Faculty of Education Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
E-mail : patongdbz@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Program of Educational Administration Faculty of Education Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
E-mail : Chaiyos@aru.ac.th

การเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤต และ 3.7) ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตเป็นประจำทุกปีการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ ภาวะวิกฤต แนวทางการบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the condition and problem of academic administration in crisis of the schools under Ang thong Primary Educational Service Area Office; and 2) to create guidelines for academic administration in crisis of the schools under Ang thong Primary Educational Service Area Office. The sample were 165 school administrators and Head of Academic Administration. The research instruments used were 1) the questionnaire on condition of academic administration in crisis with the reliability of at 0.86; and 2) the interview form condition of academic administration in crisis. For quantitative analysis, the statistical consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation. Meanwhile, qualitative analysis was conducted by an inductive method. The results indicated that 1) For the condition of academic administration in crisis of the schools, the overall aspects were at the highest level. The aspects with the highest administration condition were evaluation aspect, and grades transferring aspect, following by teaching and learning management. The development of media and technology for education was the least aspect, respectively; 2) The problem of academic administration in crisis of the schools, the overall aspects were at medium level. The aspect with the highest administration problem was teaching and learning management, following by the development of media and technology for education. The school curriculum development was the least aspect; and 3) For the guidelines for academic administration in crisis of the school, the finding suggested that 3.1) it should reinforce a meeting to plan and to recognize the opening school policy in crisis of Ministry of Education and Provincial Public Health Office; 3.2) it should encourage teachers to study the condition of individual learners and to declare the appropriate learning guidelines for parents in crisis; 3.3) it should analyze the data and the findings to plan the management learning; 3.4) it should manage the learning in various and appropriate ways according to the Ministry of Education; 3.5) it should encourage teachers to take a technology media training course for manage learning in a crisis; 3.6) it should modify the suitable method of measurement and evaluation learning outcomes for crisis; and 3.7) it should supervise the academic administration every academic year.

Keywords: Academic administration, Crisis, Guidelines for Academic administration

วันที่รับบทความ : 24 มิถุนายน 2565

วันที่แก้ไขบทความ : 21 กันยายน 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 17 ตุลาคม 2565

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ดังปรากฏในมาตราที่ 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, น. 12)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา จากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 มาตรา 37 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1) อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษาและพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา 3) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562, น. 12)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานทางการศึกษาในกำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นภายในประเทศซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน ทำให้การจัดการศึกษาในด้านการบริหารวิชาการต้องประสบปัญหาไม่สามารถบริหารงานและเปิดเรียนได้ตามปกติ เพราะสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีนักเรียนอยู่รวมกันจำนวนมาก มักจะมีความเสี่ยงสูงหากมีระบบการจัดการที่ไม่ดี อาจจะมีการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ได้ในกลุ่มเด็ก เนื่องจากพบว่ากรณีติดเชื้อ COVID-19 ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีอาการหรือมีอาการแสดงค่อนข้างน้อย ความรุนแรงจะน้อยมาก แต่เด็กนักเรียนจะนำเชื้อกลับบ้าน อาจทำให้การแพร่ระบาดเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว (Super spread) ไปยังบุคคลในบ้านหากมีการระบาดในกลุ่มเด็กขึ้นจะมีผลกระทบในสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู พ่อแม่ ผู้สูงอายุ ที่ติดเชื้อมาจากเด็ก ดังนั้น หากมีการเปิดเรียนมีโอกาสสูงที่จะเกิดการติดเชื้อในกลุ่มเด็กเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเด็กเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลและระมัดระวังในการกระจายเชื้อเป็นอย่างมาก (แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) ปีการศึกษา 2563, น. 2)

เนื่องจากการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอ่างทองต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารงานวิชาการ โดยเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ นักเรียนไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ขาดแคลนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษามีเนื้อหาสาระที่ยากในบางเรื่อง นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้เองโดยต้องอาศัยครูอธิบายเพื่อให้เด็กเรียนเข้าใจจึงจะสามารถเรียนรู้ได้ ปัญหาในการวัดผล ประเมินผล เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนไม่สามารถจัดได้ตามปกติ ดังนั้นการวัดผล ประเมินผลจึงใช้วิธีที่หลากหลายรูปแบบผสมผสานกัน โดยครูผู้สอนดำเนินการให้มีความเหมาะสม ปัญหาในการใช้สื่อเทคโนโลยี โรงเรียนดำเนินการให้ครูใช้

สื่อเทคโนโลยีหลากหลายรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน เช่น การจัดตั้งกลุ่ม Line การจัดทำคลิปการสอน การใช้แอปต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาในระยะแรกเป็นอย่างมาก (ภาณุพงศ์ ธูปประสม, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองว่ามีสภาพอยู่ในระดับใด มีปัญหาอยู่ในระดับใด และมีแนวทางการบริหารงานอย่างไร เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1.2.2 เพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ด้านเนื้อหา

1) การบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2) การจัดการภาวะวิกฤต 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการป้องกัน ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม ขั้นตอนการตอบสนอง และขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา

1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 144 แห่ง ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 144 คน และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการจำนวน 144 คน รวมประชากรทั้งหมดจำนวน 288 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด 2560, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 82 คน และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการจำนวน 83 คน รวมกลุ่มอย่างทั้งหมดจำนวน 165 คน โดยวิธีการเทียบสัดส่วน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีรายชื่อดังต่อไปนี้ 1) ดร.กฤติศ พัดพิน อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคลองพล (บุญส่งอนุสรณ์) 2) ดร.อารักษ์ อินทร์พยุง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอ่างทอง 3) ว่าที่ร้อยตรี ดร.จิรวัฒน์ นาคพนม ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอ่างทอง 4) นายวิทยา มีสกุล อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดออบม (ออบมวิทยาประชานุกูล) 5) นายไพบุลย์ ปราบภูผล ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดนางใน (ละเอียดอุปถัมภ์) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, น. 2560) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

2.1.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง รวม 9 คน เพื่อสร้างแนวทางในการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความถูกต้องและปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 165 ฉบับ และรับแบบสอบถามคืนมาได้ทั้ง 165 ฉบับ

3) นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้สร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.2 การสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสัมภาษณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

3) ประสานกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตวันและเวลาสัมภาษณ์ ทั้ง 9 คน

4) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความถี่ในการปฏิบัติงาน และมีปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความถี่ในการปฏิบัติงาน และมีปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความถี่ในการปฏิบัติงาน และมีปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความถี่ในการปฏิบัติงาน และมีปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความถี่ในการปฏิบัติงาน และมีปัญหาการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยจะใช้หลักวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulate) คือ ต้องเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับการสัมภาษณ์และการตรวจสอบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความน่าเชื่อถือ เมื่อการวิเคราะห์แบบสามเส้าเกิดปัญหาว่า ข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกัน และถ้ามีบางประเด็นสรุปไม่ได้ถือว่ายังไม่มียุติ และได้หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ ตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ สร้างข้อสรุป โดยวิธีอุปนัย (Inductive methods) เป็นสำคัญการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ได้ดำเนินการ 3 ประการ คือ การจัดประเภทข้อมูล (Category) การตีความ (Interpretation) และการสรุปความ (Summary)

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 สภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.22	0.56	มาก	2
2.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.18	0.63	มาก	3
3.	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.23	0.64	มาก	1
4.	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.14	0.62	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.19	0.56	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานสูงสุดคือ ขั้นตอนการป้องกัน (Prevention) การประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแต่งตั้งคณะทำงานในงานจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$)

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานสูงสุดคือ ขั้นตอนการป้องกัน (Prevention) การประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแต่งตั้งคณะทำงานในงานหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$)

3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงาน

สูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การให้ครูมีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.30$)

4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการป้องกัน (Prevention) การวางแผนจัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดหา จัดทำพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$)

3.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง

ตารางที่ 2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.04	0.75	ปานกลาง	1
2.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	2.90	0.81	ปานกลาง	4
3.	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	2.92	0.79	ปานกลาง	3
4.	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	3.04	0.79	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.98	0.73	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การจัดการเรียนรู้และใช้สื่อประกอบการที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.23$)

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.04$)

3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การให้ครูมีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.07$)

4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การใช้สื่อเทคโนโลยี ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.21$)

3.3 แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง

ผู้วิจัยนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1) สถานศึกษาควรประชุมวางแผนทำความเข้าใจนโยบายการเปิดเรียนในภาวะวิกฤตของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และให้ครูศึกษาสภาพของผู้เรียนโดยใช้ Google from โดยครูจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น On site, On Air, On Hand, Online และ On Demand ที่มีความเหมาะสมกับสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น Line, Facebook, Google Classroom เป็นต้น

2) สถานศึกษาควรประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ประชุมผู้ปกครอง เพื่อสอบถามความต้องการและวิธีการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต ให้ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อศึกษาปัญหาในการเรียนช่วงภาวะวิกฤต โดยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ร่วมกับแนวปฏิบัติระหว่างเปิดภาคเรียนของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและภาวะวิกฤต

3.3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1) สถานศึกษาควรประชุมวางแผน และส่งเสริมให้ครูเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤตไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ในรูปแบบ On Air, Online และ On Hand เพื่อรับมือกับปัญหาในกรณีเปิดเรียน On site ไม่ได้ เพื่อสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤตมากยิ่งขึ้น

2) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมในด้านหลักสูตร ให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมออกความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต มีการสำรวจสภาพปัจจุบันในช่วงภาวะวิกฤต โดยให้คณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง ความต้องการของชุมชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากภาวะวิกฤต จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤต

3.3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1) สถานศึกษาควรจัดทำแนวปฏิบัติในการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการและภาวะวิกฤต ส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยและสามารถใช้วัดผล ประเมินผลได้จริง และมีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลของการวัดผล ประเมินผล การจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤตเพื่อนำผลข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนา

2) สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและมีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤต โดยส่งเสริมให้ครูสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลายเพื่อรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นในภาวะวิกฤต เช่น Google Classroom, E-mail, Google Form, ข้อสอบแบบ On Hand เป็นต้น

3.3.4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมด้านการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤตผ่านระบบ Online หรือศึกษาจาก YouTube และสนับสนุนให้ครูศึกษาปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากภาวะวิกฤต วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลไปจัดทำสื่อเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับภาวะวิกฤต เช่น YouTube, Discord, Google Classroom, Zoom Meeting เป็นต้น

2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ และจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อนำผลการประเมินการใช้สื่อเทคโนโลยีมาปรึกษา ปรับปรุงและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤตมากยิ่งขึ้น โดยมีกรณีศึกษา กำกับ ติดตามและตรวจสอบผลการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

4. อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 สภาพการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

4.1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการป้องกัน (Prevention) การประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแต่งตั้งคณะทำงานในงานการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ มีการประชุมวางแผน มีการสอบถามความต้องการของชุมชน ศึกษาสภาพความพร้อมของนักเรียน นำข้อมูลมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อที่สามารถใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนถ ไชยวุฒิ (2562, น. 72) เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคเหนือ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรสถานศึกษา ให้ครูใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนแก่ครู สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดของผู้เรียน โดยมีการดำเนินการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบประเมินผลจากสถานศึกษา

4.1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการป้องกัน (Prevention) การประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย และแต่งตั้งคณะทำงานในงานหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการประชุมวางแผน แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้ครูนำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแม่แบบในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิโรบล วรรณธนะ (2562, น. 107) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉิยเหนือ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น ค่ายวิชาการ การส่งเสริมการจัดทำโครงงานของนักเรียน เป็นต้น การจัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชาหรือประสบการณ์ที่ตนเองถนัด การจัดทำแผนการเรียนรู้รายบัยย่อย การบูรณาการเนื้อหาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต

4.1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การให้ครูมีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงาน มีการประชุมวางแผนและจัดทำระเบียบวิธีการในการวัดผล ประเมินผล สนับสนุนให้ครูจัดทำเครื่องมือการวัดผล ประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนในสภาพจริง โดยมีการกำกับติดตามผลในการจัดทำเอกสารการวัดผล ประเมินผลของครูเพื่อสรุปรายงานผลในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครพร อูระงาม (2560, น. 99) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินสภาพจริงจากกระบวนการการปฏิบัติและผลงาน พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน สถานศึกษาต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือ

4.1.4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการป้องกัน (Prevention) การวางแผนจัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดหา จัดทำพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญในการใช้สื่อเทคโนโลยี โดยมีการวิเคราะห์ความขาดแคลนของสื่อเทคโนโลยีของสถานศึกษา จัดหาสื่อที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมาใช้ โดยครูเข้าอบรมพัฒนาความรู้การใช้สื่อและการจัดทำสื่อ ให้ครูมีการจัดทำสื่อและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฒ่นภา จุ้ยตอนกลอย (2559, น. 101) เรื่อง การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาแต่ละแห่งตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอน หรือแม้แต่อำนวยความสะดวกในด้านการจัดการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว

4.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

4.2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การจัดการเรียนรู้และใช้สื่อประกอบการที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขาดการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ในช่วงภาวะวิกฤต ไม่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลเพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เนื่องจากต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่ได้สอนนักเรียนที่สถานศึกษาตามปกติ ครูไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่สามารถใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ได้ ครูขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เป็นสื่อกลางทำให้การจัดการเรียนรู้ในช่วงภาวะวิกฤตไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ เอี่ยมครอง (2561, น. 86) เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนขาดการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนและจัดจำแนกกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจ มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้น้อยจึงทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ไปตรงตามสภาพของผู้เรียน

4.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาไม่ได้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับภาวะวิกฤต ไม่ได้สำรวจความต้องการของชุมชน ทำให้ครูผู้สอนเกิดปัญหาในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ครบตลอดหลักสูตรหรือไม่ตรงต่อหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวดี โพธิ์งาม (2559, น. 127) เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน

ด้านหลักสูตรครุคิดว่าไม่ต้องดูหลักสูตรก็สอนได้จึงไม่จำเป็นต้องมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตร และไม่ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการจัดการหลักสูตร ไม่มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ

4.2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การให้ครูมีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญในการวัดผล ประเมินผลตามสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากภาวะวิกฤต ไม่ได้จัดทำแนวทางระเบียบ แนวปฏิบัติการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร ครูขาดความรู้และไม่ได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล ประเมินผลก่อนนำไปใช้จริง และเครื่องมือไม่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้จริงในภาวะวิกฤต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธยาน์ จนนต (2562, น. 109) เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่างานวัดผลและประเมินผล ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูขาดความรู้ ความชำนาญในด้านการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียน ให้ความรู้กับคณะครูในโรงเรียน ขาดการสร้างเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ไม่มีการประเมินผลตามสภาพจริงให้สอดคล้องกับแผน ขาดการนำผลการประเมินไปวางแผนพัฒนา ขาดการ กำกับ ติดตามผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข

4.2.4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาการบริหารงานสูงสุด คือ ขั้นตอนการตอบสนอง (Response) การใช้สื่อเทคโนโลยี ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนไม่ได้นำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต หรืออาจจะขาดความรู้ในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ สถานศึกษาไม่มีงบประมาณเพียงพอ ไม่มีการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีของครูผู้สอน เพื่อนำผลการประเมินมาวางแผนการปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แววดา ชุ่มอ้อม (2562, น. 87) เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในภาพรวมมีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญต่อการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ไม่มีงบประมาณในการหาสื่อเทคโนโลยีรวมทั้งครูไม่มีความรู้ในการนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนสอน อีกทั้งไม่มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกัน

4.3 แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง

4.3.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรประชุมวางแผนทำความเข้าใจนโยบายการเปิดสถานศึกษาในภาวะวิกฤตของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมวิธีการจัดการเรียนรู้ มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ประชุมผู้ปกครองเพื่อสอบถามความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต และให้ครูศึกษาสภาพของผู้เรียนโดยใช้ Google Form นำข้อมูลไปวิเคราะห์ร่วมกับแนวปฏิบัติของกระทรวง เพื่อให้ครูจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น On site, On Air, On Hand, Online และ On Demand ที่มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤต โดยนำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เช่น Line, Facebook, Google Classroom เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อครูผู้สอนพบเจอปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต สถานศึกษาไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ สถานศึกษาไม่มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับภาวะวิกฤต ทำให้ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้และครบถ้วนตามหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ชิโรบล วรรณธนะ (2562, น. 113) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ควรเน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ จัดระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ บริหารจัดการเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นหลัก มีการติดต่อประสานงานสร้างความเข้าใจ และมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

4.3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมอบรมในด้านหลักสูตร โดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต โดยคณะกรรมการร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง สภาพปัญหาจากภาวะวิกฤต จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤต และส่งเสริมให้ครูเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ครูผู้สอนแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ On Air, Online และ On Hand เพื่อรองรับกับปัญหาในกรณีเปิดเรียน On site ไม่ได้ โดยมีการติดตามผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาไม่มีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมในการนำไปจัดการเรียนรู้ในภาวะวิกฤต ครูไม่มีความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษา ไม่ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตร และไม่มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับภาวะวิกฤต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แววดา ชุ่มอ้อม (2562, น. 89) เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรมีการจัดประชุมกำหนดขั้นตอนและแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรของสถานศึกษา โดยมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำหลักสูตรมาให้ความรู้และมีการประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครู

4.3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรทำแนวปฏิบัติในการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับกระทรวงและภาวะวิกฤต โดยส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดผล ประเมินผลด้วยรูปแบบที่หลากหลายเพื่อรองรับปัญหาในภาวะวิกฤต เช่น Google Form, ข้อสอบ On Hand เป็นต้น โดยมีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลของการวัดผล ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงเครื่องมือให้ตรงกับสภาพจริงในภาวะวิกฤตมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาไม่มีแนวทางการปฏิบัติในการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับภาวะวิกฤต ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถวัดผล ประเมินผลผู้เรียนในวิธีการปกติได้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนทำให้ไม่สามารถวัดผล ประเมินผลผู้เรียนได้ตรงตามความรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนาถ ไชยวุฒิ (2562, น. 75 - 76) เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดในภาคเหนือ พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 1) สร้างแรงบันดาลใจให้ครูเห็นความสำคัญในการวัดประเมินผล สนับสนุนให้มีการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือเพื่อปรับปรุงเครื่องมือได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน 2) ส่งเสริมให้ครูมีการวางแผน การออกแบบ การวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน 3) มีการจัดประชุม อบรมขั้นตอนกระบวนการใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผล เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ครูและสามารถวัดผลประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) มีการดึงโลกออนไลน์มาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ

4.3.4 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรให้ครูเข้าอบรมด้านการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤตผ่านระบบ Online และให้ครูศึกษาปัญหาของผู้เรียนรายบุคคลที่เกิดจากภาวะวิกฤต นำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำสื่อเทคโนโลยี เช่น คลิปวิดีโอ, Discord, Google Classroom เป็นต้น โดยส่งเสริมให้

ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อนำผลการประเมินมาปรึกษา ปรับปรุงและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีให้มีความเหมาะสมกับภาวะวิกฤตมากยิ่งขึ้น โดยมีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อเกิดปัญหาในภาวะวิกฤต ทำให้ส่งผลกระทบต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยี ไม่มีงบประมาณเพียงพอต่อการซื้อหรือสร้างสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวรรณ รินทรา (2562, น. 115) เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษา ในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้ครูเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ มีความเข้าใจประเภทคุณสมบัติและวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละชนิด สามารถผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สามารถเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมให้กับผู้เรียน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.1.1 การบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตในด้านการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรทำความเข้าใจ พร้อมทั้งปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการเรียนการสอน โดยมีการประชุมวางแผน และกำหนดปฏิทินในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภาวะวิกฤต ประสานความร่วมมือจากชุมชน และเครือข่ายทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

5.1.2 การบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤตในด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาจัดทำกรอบขององค์กรและสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาในภาวะวิกฤต โดยมีการวางแผนและกำหนดการใช้งบประมาณที่ได้รับในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีให้มีความสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจากต้นสังกัด

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการในภาวะวิกฤต ในขอบข่ายของการบริหารงานด้านการนิเทศ การศึกษาและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่สามารถส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

5.2.2 ควรศึกษาการบริหารงานทั่วไปในภาวะวิกฤตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง

6. เอกสารอ้างอิง

- จิราวรรณ รินทรา. (2562). *แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษาในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชิโรบล วรรณธนะ. (2562). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉยเหนือ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐยานันท์ จันต. (2562). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- เด่นนภา จัยตอนกลอย. (2559). การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ผ่าน การรับรองคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปภาวดี โพธิ์งาม. (2559). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปิยะนาถ ไชยวุฒิ. (2562). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดในภาคเหนือ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- แววตา ชุ่มอิม. (2562). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาทสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา, 136(57 ก), 49-53.
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. ราชกิจจานุเบกษา, 127(45 ก), 1-3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) ปีการศึกษา 2563. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อัคร อูระงาม. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Daud, Y. (2018). Teaching and learning supervision, teachers' attitude towards classroom supervision and students' participation. *International Journal of Instruction*, 11(4), 513–526.
- George, I. N. (2017). Effective classroom management and student s' academic performance in secondary schools in Uyo Local Government Area of Akwa Ibom state. *Research in Pedagogy*, 7(1), 43–56.
- Grossman, P. (2009). Teaching practice: A cross-professional perspective. *Teachers College Record*, 111(9), 2055–2100.